

รายงานผล
การถอดองค์ความรู้เกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

โดย

สำนักงานเกษตรอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
กรมส่งเสริมการเกษตร
พ.ศ. ๒๕๖๘

คำนำ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นจากกระบวนการถอดบทเรียนของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอสีกี้ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางปฏิบัติที่ดีของเกษตรกรต้นแบบในการพัฒนาระบบการผลิตทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร และการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ฯ แห่งนี้ ก่อตั้งเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมี นายวิบูลย์ รุดจันทิก เกษตรกรต้นแบบเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์และเป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ร่วมภาคีเครือข่ายต่างทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ภายใต้แนวความคิดการพัฒนายังมีส่วนร่วม โดยเน้นการประยุกต์ใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรที่เหมาะสมมาใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแคลนน้ำ

เนื้อหาในเอกสารฉบับนี้ได้รับการกลั่นกรองผ่านกระบวนการถอดบทเรียนอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์จริงในพื้นที่ และการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของศูนย์เรียนรู้ฯ แห่งอื่น หรือใช้เป็นต้นแบบในการส่งเสริมการเกษตรในระดับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรทั่วประเทศ ตลอดจนเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประจักษ์ และเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอสีกี้
จังหวัดนครราชสีมา
มิถุนายน ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรกรต้นแบบ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)	๒
สินค้าหลัก	๒
แปลงเรียนรู้	๒
ฐานเรียนรู้	๓
หลักสูตรการเรียนรู้	๔
การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงาน	
ด้านการเกษตรระดับจังหวัด	๖
การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.	๖
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบ	
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)	๑๓
ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ	
เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ในศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตรพร้อมเป็น	
แบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่	๑๓
ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร ผลลัพธ์ที่ได้รับจาก	
การนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้	
ผลผลิต	๑๔
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์	๑๗
ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์	๑๘
ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน	๒๐
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๒๐
ดำเนินการถอดบทเรียน โดย	๒๐
กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้	๒๐
ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน	๒๑
ภาคผนวก	

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ - สกุล : นายวิบูลย์ รุดจันทิก
๒. เลขประจำตัวประชาชน :
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๖๔ ม.๑๐ บ้านดอนวัว ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรีสาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
- ระบุ : รับราชการ (ผู้ใหญ่บ้าน)
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๑๔,๐๐๐ บาท /ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก.หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

๑. สินค้าหลัก เกษตรผสมผสาน

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๓ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้การปลูกเมล่อนในโรงเรือน

- ๑.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเมล่อน
- ๑.๒ การวางแผนและเตรียมปลูก
- ๑.๓ การเพาะกล้าและเตรียมต้นกล้า
- ๑.๔ การปลูกเมล่อนในโรงเรือน
- ๑.๕ การจัดการน้ำและธาตุอาหาร
- ๑.๖ การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช
- ๑.๗ การผสมเกสรและการควบคุมผลผลิต
- ๑.๘ การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- ๑.๙ การตลาดและกาเพิ่มมูลค่า
- ๑.๑๐ การวิเคราะห์ต้นทุน - กำไรในการปลูกเมล่อนในโรงเรือน

๒. แปลงเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลังระบบน้ำหยด

- ๒.๑ ความต้องการน้ำของมันสำปะหลังในแต่ละระยะการเจริญเติบโต
- ๒.๒ ข้อดีของระบบน้ำหยดกับมันสำปะหลัง
- ๒.๓ การออกแบบระบบน้ำหยดสำหรับแปลงมันสำปะหลัง
- ๒.๔ ขั้นตอนการติดตั้งและดูแลรักษา
- ๒.๕ การให้น้ำและปุ๋ยที่เหมาะสม
- ๒.๖ ต้นทุน-ผลตอบแทน
- ๒.๗ ข้อควรระวังและปัญหาที่อาจพบ

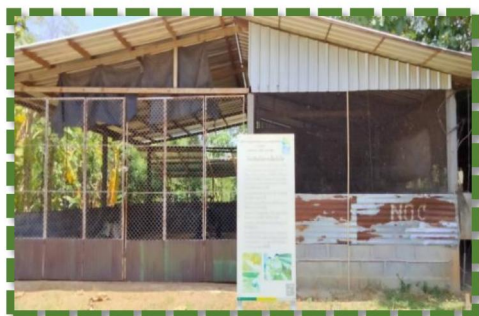
๓. แปลงเรียนรู้การผลิตลำไยอินทรีย์

- ๓.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับลำไยอินทรีย์
- ๓.๒ การเลือกพันธุ์ลำไยที่เหมาะสม
- ๓.๓ การเตรียมแปลงปลูกและดูแลดิน
- ๓.๔ การดูแลรักษาและบำรุงต้นลำไย
- ๓.๕ การจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ
- ๓.๖ การกระตุ้นลำไยให้ออกดอกโดยไม่ใช้สารเคมี
- ๓.๗ การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังเก็บเกี่ยว
- ๓.๘ การตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่ม

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๗ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การเลี้ยงไก่ไข่

๒. ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การทำปุ๋ยหมัก

๓.ฐานเรียนรู้ที่ ๓ ปลุกผักปลอดสาร

๔.ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การปลูกข้าวอินทรีย์

๕.ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การปลูกมันสำปะหลังน้ำหยด

๖. ฐานเรียนรู้ที่ ๖ การใช้สารชีวภัณฑ์

๗. ฐานเรียนรู้ที่ ๗ การเลี้ยงปลา

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. Zoning - Agrimap
๒. การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต
๓. การพัฒนาคุณภาพผลผลิต / การจัดทำมาตรฐานการผลิต
๔. การจัดการด้านการตลาด
๕. การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
๖. การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. เศรษฐกิจพอเพียง
๒. เกษตรทฤษฎีใหม่
๓. เกษตรผสมผสาน
๔. การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
๒. อาชีพเสริมเพิ่มรายได้

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของศพก. (ให้ระบุมานี้จำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร เศรษฐกิจพอเพียง

ความโดดเด่นของหลักสูตร เนื่องจากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ของนายวิบูลย์ รุดจันทิก ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านดอนวัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้เน้นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้นแบบในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง นอกจากนี้ยังได้พัฒนาหมู่บ้านโดยใช้พื้นที่สาธารณะทำการเกษตรแบบผสมผสาน และพัฒนามาเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนวัว ในปี ๒๕๕๙ ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริฯ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อถ่ายทอดความรู้และแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป

๒. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ

๓. เพื่อพัฒนาให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม พัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

๔. เพื่อสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามัคคีพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
หลักสูตร ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

๑. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- ความหมาย หลักการ แนวคิดพื้นฐาน (พอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัว)
- คุณลักษณะ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข (ความรู้ + คุณธรรม)

๒. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในครัวเรือนและชุมชน

- แนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

๓. การทำการเกษตรผสมผสานในระบบเศรษฐกิจพอเพียง

- การจัดระบบไร่นาสวนผสม
- การอนุรักษ์ทรัพยากรและใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

๔. การบริหารจัดการทรัพยากรและการเงินตามแนวทางของความพอเพียง

- การวางแผนรายรับรายจ่ายในครัวเรือน
- การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและพอเพียง

๕. การขับเคลื่อนชุมชนต้นแบบสู่ความยั่งยืน

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย การเสวนา เวทีแลกเปลี่ยน

การศึกษาดูงานภายในศูนย์เรียนรู้และเยี่ยมชมหมู่บ้านต้นแบบ

การใช้สื่อท้องถิ่นและภูมิปัญญา โดยการทำสื่อเรื่องราวผ่านการเล่า คลิปวิดีโอ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด(การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนอย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีบทบาทในการร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวทางการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดแนวทางการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. ประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

ศพก.เข้าร่วมประชุมหารือกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอสีคิ้ว โดยระดมความคิดเห็น วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของพื้นที่ ร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในระดับตำบลให้สอดคล้องกับนโยบายระดับจังหวัด

๒. การระดมความคิดเห็นของเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ

มีการประชุมจัดเวทีเสวนา ระหว่างเกษตรกรต้นแบบที่เป็นเครือข่ายศพก. และเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อรวบรวมข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่นำมาสู่การวางแผนบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

๓. การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

ประสานงานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงานประมง สถานีพัฒนาที่ดิน ตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อบูรณาการแผนงานด้านพืช ด้านปศุสัตว์ ด้านประมง ด้านดินและปุ๋ย การถ่ายทอดเรื่องการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ต้นทุนการผลิต ให้มีความสอดคล้องต่อเนื่อง

๔. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ศพก.และแปลงใหญ่

คณะกรรมการของศูนย์เรียนรู้ฯ ศพก. และคณะกรรมการแปลงใหญ่ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ นำข้อเสนอแนะ ข้อปรับปรุง รวมถึงมีการร่วมกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมที่จะดำเนินงานในแต่ละปี

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานศพก.(แผนรายศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ ใดๆบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการรายศพก.มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้มีเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมได้เป็นรูปธรรมในพื้นที่ โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

๑. การประชุมคณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย

- ◆ ศูนย์เครือข่าย ศพก. ได้จัดประชุมคณะกรรมการ ศพก.และตัวแทนเครือข่ายเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลสถานการณ์จริงในพื้นที่มาวิเคราะห์และจัดแผนดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน

๒. การรวบรวมข้อมูลจากฐานเรียนรู้และกิจกรรมในศูนย์ฯ

- ◆ มีการนำข้อมูลจากฐานเรียนรู้ทั้ง ๗ ฐาน เช่น การปลูกมันสำปะหลังน้ำหยด การปลูกพืชในโรงเรือน การทำปุ๋ยหมัก ฯลฯ มาประกอบการจัดทำแผนมีความสอดคล้องกับศักยภาพของศูนย์ฯ

๓. การระดมความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอจากเกษตรกร

- ◆ จัดเวทีให้เกษตรกรในพื้นที่ได้เสนอแนวคิด ความต้องการ และปัญหาในพื้นที่ เพื่อปรับกิจกรรมให้ตอบ
โจทย์กับวิถีชีวิตของเกษตรกรในแต่ละตำบล

๔. การจัดทำกิจกรรมรายปี

- ◆ มีการกำหนดกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมField Day การพัฒนาศักยภาพ
เกษตรกรผู้นำ

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ

- ประธานและคณะกรรมการ ศพก.
- คณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่
- เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอสีคิ้ว
- ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่
- เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ 2568

แผน ราชพฤกษ์

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายวิบูลย์ รัชจันทิก ลีนคำหลัก เกษตรผสมผสาน

จุดเด่น การใช้ระบบน้ำทางการเกษตร ระบบน้ำหยดในไม้ป่าหลัง การปลูกพืชในโรงเรือน

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ค.ย.-67	พ.ย.-67	ธ.ค.-67	ม.ค.-68	ก.พ.-68	มี.ค.-68	เม.ย.-68	พ.ค.-68	มิ.ย.-68	ก.ค.-68	ส.ค.-68		
1.การเตรียมการ																
ประชุมหรือคณะกรรมการ ศพก.และเครือข่าย																
ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อพัฒนา ศพก.				↔↔												
กำหนดแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงาน				↔↔												
พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้				↔↔												
2. การพัฒนาศักยภาพ ศพก.																
2.1 การปรับปรุงฐานเรียนรู้																
ฐานเรียนรู้ เรื่องการเลี้ยงไก่ไข่						↔										
ฐานเรียนรู้ เรื่องการทำปุ๋ยหมัก						↔										
ฐานเรียนรู้ เรื่องปลูกผักปลอดสาร						↔										
ฐานเรียนรู้ เรื่องการปลูกข้าวอินทรีย์						↔										
ฐานเรียนรู้ เรื่องการปลูกมันสำปะหลังน้ำหยด						↔										
ฐานเรียนรู้ เรื่องการปลูกพืชในโรงเรือน						↔										
ฐานเรียนรู้ เรื่องการเลี้ยงปลา						↔										
2.2 การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เรื่อง						↔										
การปลูกผักในโรงเรือน						↔										
2.3 การปรับปรุงจัดทำข้อมูลประจำ ศพก.					↔							↔				
ข้อมูลพื้นฐานชุมชน					↔							↔				
ข้อมูลวิชาการ					↔							↔				

ภาคผนวกที่ ๓.๓ (๒)

แผนการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพท.) อำเภอสีคิ้ว และ ศูนย์เครือข่าย
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ชนิดสินค้า มันสำปะหลัง

หัวข้อการเรียนรู้	จำนวน เป้าหมาย (ราย ปี)	สถานที่ จัดอบรม	ไตรมาส ๑		ไตรมาส ๒		ไตรมาส ๓			ไตรมาส ๔		เจ้าภาพ หลัก				
			ต.ค.๖๗	พ.ย.๖๗	ธ.ค.๖๗	ม.ค.๖๘	ก.พ.๖๘	มี.ค.๖๘	เม.ย.๖๘	พ.ค.๖๘	มิ.ย.๖๘		ก.ค.๖๘	ส.ค.๖๘	ก.ย.๖๘	
ขั้นเตรียมการ																
๑. รับสมัครเกษตรกร							↔									สนง.ภชอ. สีคิ้ว
๒. สรุปข้อมูลเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม								↔								สนง.ภชอ. สีคิ้ว
๓. จัดทำแผนเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ								↔								สนง.ภชอ. สีคิ้ว
๔. จัดทำหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ								↔								สนง.ภชอ. สีคิ้ว
๕. สรุปผลการเตรียมการ								↔								สนง.ภชอ. สีคิ้ว
ขั้นตอนการดำเนินการ																
๑. การอบรมเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ																
๑.๑ ครั้งที่ ๑ สถานที่ ศพท.เครือข่ายตำบลหนอง หญ้าขาว อ.สีคิ้ว															↔	สนง.ภชอ. สีคิ้ว
หลักสูตร																
- พันธุ์มันสำปะหลังและการขยายพันธ์พันธุ์																
มันสำปะหลังสะอาด																
- โรคแมลงศัตรูมันสำปะหลังและการ ฉีดพ่นต่างๆ									๑๐							

[illegible]

หมายเหตุ :- โปรดระบุวัน ในแผนการจัดอบรม

- เจ้าภาพหลัก ให้ระบุชื่อหน่วยงานในพื้นที่

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการเทคโนโลยีการเกษตรมาปรับใช้ในศพก.จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตรพร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

จากการที่เกษตรกรในพื้นที่ได้ทำการเกษตรแต่แบบเดิมๆ ส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่ได้มีแต่ลดผลผลิตลง แต่ต้นทุนกลับเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัวเนื่องจากพึ่งพาปุ๋ยและสารเคมีมากเกินไป รวมถึงขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยและสารเคมี รวมถึงการจัดการโรคและแมลงที่ไม่ถูกวิธี การปลูกพืชเน้นแต่พืชเชิงเดี่ยว ดังนั้นเมื่อราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เกษตรกรแบกรับภาระต้นทุนที่สูง ทำให้เป็นหนี้สิน นายวิบูลย์ รุดจันทิก จึงได้มีแนวคิดร่วมกับชุมชน ต้องการให้ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างรวมถึงเกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ แลกเปลี่ยนนำเอาความรู้ไปปรับใช้ในการทำการเกษตรของตน สามารถลดความเสี่ยงต่อการผันผวนของราคาสินค้าเกษตร พึ่งพาตนเองได้ จึงได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการทำการเกษตรผสมผสานและด้านเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการด้านดินปุ๋ย การจัดการศัตรูพืช โดยมีนายวิบูลย์ รุดจันทิก เป็นเกษตรกรต้นแบบและเป็นเจ้าของแปลงเรียนรู้ ร่วมกับมีพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน จำนวน ๙ ไร่ จึงได้จัดการแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆในการทำแปลงเกษตรตัวอย่าง และรับเอาสมาชิกเครือข่ายเข้ามาจัดการบริหารแปลงเพื่อให้เกิดรายได้เสริมสำหรับสมาชิก

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เกษตรกรขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต ทำให้ผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง การรับมือกับสภาพอากาศที่แปรปรวน ฝนทิ้งช่วง ปัญหาน้ำท่วม รายได้ไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในครัวเรือน จึงต้องมีแนวทางในการนำเอาวิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาช่วยให้การทำการเกษตรสามารถพลิกฟื้นเป็นพื้นที่พึ่งพาตนเองได้และยังขยายผลเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร(เช่น การลดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่า ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑. การปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุลงในดิน โดยการปลูกพืชตระกูลถั่ว การหว่านเมล็ดปอเทือง

๒. การจัดการน้ำอย่างรู้คุณค่า โดยการใช้ระบบน้ำหยดการควบคุมระบบการให้น้ำแบบอัตโนมัติ

๓. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยมีสถานีวิจัยพัฒนาที่ดิน ช่วยในการให้คำแนะนำ เก็บตัวอย่างดิน การวิเคราะห์ดิน การแนะนำใช้ปุ๋ยรายแปลงตามค่าวิเคราะห์

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. วิเคราะห์ปัญหาพื้นที่ เช่น ความเสื่อมโทรมของดิน การระบาดของศัตรูพืช

๒. ศึกษาข้อมูลวิชาการจากหน่วยงานต้นแบบ/อบรม/ดูงาน เพื่อเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม
๓. ทดลองและปรับใช้จริงในแปลงเรียนรู้ โดยเน้นความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่
๔. ติดตามผลและเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านผลผลิต คุณภาพ และต้นทุน
๕. ขยายผลผ่านฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ภายในศูนย์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรในชุมชนสามารถนำไปใช้ได้จริง

๓) อธิบายขั้นตอนการทำงานเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคและแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- เก็บตัวอย่างดินส่งวิเคราะห์ที่สถานีพัฒนาที่ดิน
- ใช้ผลวิเคราะห์เพื่อกำหนดสูตรและอัตราการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสม
- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารให้แก่ดิน

๒. การปลูกพืชในโรงเรือน

- การคัดเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมและมีมูลค่าสูง
- การจัดการน้ำและธาตุอาหาร
- การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช
- การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- การตลาดและการเพิ่มมูลค่า

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพเกษตร : ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิต ใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมในศพก. มีดังนี้

๑. สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิต ในศพก. มีทั้งหมด ๗ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑ ข้าวไรเบอร์รี่	พื้นที่ปลูก จำนวน ๑ ไร่
๑.๒ สมุนไพร(ข่า ตะไคร้ มะกรูด)	พื้นที่ปลูก จำนวน ๑ งาน
๑.๓ หน่อไม้	พื้นที่ปลูก จำนวน ๑ ไร่
๑.๔ ลำไย	พื้นที่ปลูก จำนวน ๒ ไร่
๑.๕ ผักสวนครัว	พื้นที่ปลูก จำนวน ๑ ไร่
๑.๖ เมล่อน	พื้นที่ปลูก จำนวน ๑ โรงเรือน(๔*๑๖ ตร.ม.)
๑.๗ พุทราพันธุ์หยกขาวและหยกเขียว	พื้นที่ปลูก จำนวน ๑ โรงเรือน(๔*๑๖ ตร.ม.)

๒. สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิต ในศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑ ปลานิล	จำนวน ๑ บ่อ (๑,๐๐๐)
๒.๒ หอยขม	จำนวน ๕๐ กิโลกรัม

๓. สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิต ในศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑ วัว	จำนวน ๑๐ ตัว
๓.๒ ควาย	จำนวน ๕ ตัว

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตร ในศพก. มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑. ต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท/ไร่
๒. ต้นทุนการผลิตลำไย เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท/ไร่
๓. ต้นทุนการผลิตเมล่อน เป็นเงิน ๔๙,๐๐๐ บาท/โรงเรือน
๔. ต้นทุนการเลี้ยงปลา เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท/รอบ

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)ได้จาก
อะไรบ้าง ระบุ ผักโหระพา ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด เฉลี่ยรายได้วันละ ๒๐๐ บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)ได้จากอะไรบ้าง ระบุ หน่อไม้ เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๕๐๐ บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ขี้วัว เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๕๐๐ บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)ได้จาก
อะไรบ้าง ระบุ เมล่อน ลำไย วัว ข้าว เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมี
อะไรบ้าง)

๑. ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

สามารถพึ่งพาตนเองได้จากการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

มีรายได้ที่มั่นคง

มีทักษะและความรู้สามารถวางแผนการผลิต การตลาดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร

เป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่น

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

เกษตรกรรายอื่นมีความสะดวกในการมาเรียนรู้เนื่องจากแหล่งเรียนรู้อยู่ในชุมชน การ
เดินทางสะดวก

สามารถนำเอาความรู้ไปประยุกต์ปรับใช้ในแปลงเกษตรกรรมของตนเองได้ง่าย

เกิดการแลกเปลี่ยนผลผลิตทางการเกษตรและพันธุ์พืช

ผลผลิตทางการเกษตรขายได้มากยิ่งขึ้นเพราะมีเครือข่ายเพิ่มขึ้น

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

เป็นชุมชนต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเชิงธรรมชาติ

เป็นแหล่งศึกษาดูงานในระดับอำเภอ-จังหวัด สร้างชื่อเสียงแก่พื้นที่ และเป็นต้นแบบให้พื้นที่

ใกล้เคียง

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรือ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การปลูกพืชคลุมดินและพืชตระกูลถั่ว เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดการพังทลายและการชะล้าง
หน้าดิน เพิ่มธาตุไนโตรเจนและอินทรีย์วัตถุลงในดิน

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ ที่ผลิตในชุมชนเอง

การทำการเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกพืชที่หลากหลายเป็นการลดการใช้สารเคมี รวมถึงการควบคุม
ศัตรูพืช ลดการใช้สารเคมี

การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่นการเผาถ่านแบบระบบไร้วินิลพิษ

การปลูกพืชในโรงเรือนเพื่อควบคุมอุณหภูมิ ช่วยเรื่องการจัดการศัตรูพืชลดการใช้สารเคมี

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ(ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรในศพก.)

ช่วยรักษาดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

มีการบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยใช้ระบบน้ำหยด การควบคุมระบบน้ำในโรงเรือนลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร

ลดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อลดมลภาวะรวมถึงฝุ่น PM ๒.๕ นำเศษวัสดุทางการเกษตรกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก.เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้บ้านดอนวัว ตำบลลาดบัวขาว มีการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรแบบผสมผสานซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกรในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ประยุกต์เอาเทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการวางแผนการทำเกษตร เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ โดยอาศัยข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่เพื่อวางแผนและดำเนินงาน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้บ้านดอนวัว ตำบลลาดบัวขาว เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยได้จัดกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้ การสาธิต มีแปลงเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้สนใจทั้งภายนอกและภายใน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์ศพก.บ้านดอนวัว ตำบลลาดบัวขาว มีข้อมูลข่าวสารทั้ง เทคโนโลยี นวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเกษตรกรและผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูล ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับเกษตรกรเพื่อใช้ในการตัดสินใจวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร

ช่องทางในการขยายผล ศูนย์ศพก. บ้านดอนวัว ตำบลลาดบัวขาว มีช่องทางในการขยายผลผ่านการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ การศึกษาผ่านแปลงเรียนรู้แปลงสาธิตภายในบริเวณศูนย์

เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ เกษตรกรในชุมชนและเครือข่ายที่เข้ามาอบรมรับการถ่ายทอดความรู้จากศพก. ได้นำหลักการและเทคนิคไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพของตนเอง ลดการใช้สารเคมี ทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในอาชีพ

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ศูนย์ศพก.

ในการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)มีรูปแบบของคณะกรรมการที่แต่งตั้งได้ให้ความร่วมมือบูรณาการการทำงานเป็นอย่างดีรวมถึงหน่วยงานทั้งจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอื่นๆเช่นกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ มหาวิทยาลัยต่างๆ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและภาคเอกชน ทั้งบริษัท ซี.พี.เอฟ บริษัทอินทรีดิออน โรงงานน้ำตาลครบุรี การไฟฟ้าชลภาวัฒนา โครงการลำตะคองสูบลกลับ ที่ทำให้ ศพก.มีความเข้มแข็ง เป็นแหล่งเรียนรู้ให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและที่สำคัญเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)อย่างไรบ้าง

นายวิบูลย์ รุดจันทิก เป็นเกษตรกรต้นแบบและผู้บริหารจัดการ ศพก. ได้ขับเคลื่อนและประสานงานการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เป็นผู้นำชุมชน เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้/องค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งในชุมชนและต่างชุมชน ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ และใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานของศพก. ในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

ความภาคภูมิใจเกิดจากการที่สามารถเป็นต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงเป็นแหล่งรวบรวม งานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญา เพื่อให้เกษตรกร ผู้สนใจได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้แลกเปลี่ยน สร้าง เครือข่ายเกษตรกร เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำเอาความรู้ไปปรับใช้ทำให้ยกระดับการทำการเกษตรและ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

(๑) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๐ บ้านดอนวัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

(๒) ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)อำเภอสีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา

(๓) ประธานแปลงใหญ่ลำไย ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

(๔) ประธานสภาชุมชนตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายวิบูลย์ รุดจันทิก ประธานศพก. บ้านดอนวัว มีความมุ่งมั่นในการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มุ่งเน้นให้สังคมมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก ต้องการให้อาชีพเกษตรกรเป็น อาชีพที่ยั่งยืน พยายามพัฒนาแปลงเรียนรู้เพื่อให้เป็นต้นแบบ พัฒนาตนเองเรียนรู้อยู่ตลอดและนำความรู้มาต่อยอดพัฒนาศูนย์ศพก. เชื่อมโยงประสานงานกับทุกภาคส่วน นำสิ่งที่เป็นประโยชน์มาให้พี่น้องในชุมชน นอกจากนี้ ยังได้ขยายไปสู่เครือข่ายอื่นๆ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ลิขิตฟ้าหรือจะสู้มานะตน” ชอบเรียนรู้ใหม่ๆเสมอ ศึกษาหาความรู้เพื่อมาพัฒนา เน้นการกระทำให้เป็น ที่ประจักษ์ ขยันคิดค้นสิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาขยายผลให้กับชุมชน เป็นนักพัฒนาอยากเห็นสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้น

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

๑.๑ นางสาวนันทนา กลิ่งสูงเนิน

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๑.๒ นายณรินทร์ รัชจันทิก

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๑.๓ นางสาวกุสุมา ภูมิโสม

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๑.๔ นางสาววิภา ไชยสิทธิ์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

๑.๕ นายฉัตรชัย ไชยทิพย์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๑.๖ นางสาวสิริกาญจน์ จันทวงศ์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๑.๗ นางสาววิชุดา โสภณ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๑.๘ นางสาวณัฐกานต์ บับใหม่

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๑.๙ นายวิษณุกร ป้อมไชยา

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑ รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ จากเกษตรกรต้นแบบ (นายวิบูลย์ รุดจันทิก) ผ่านการสัมภาษณ์และ สังเกตการณ์

๒.๒ วิเคราะห์บริบทพื้นที่ และการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้(ศพก.)จากเอกสารและรายงานผลการดำเนินงาน

๒.๓ ระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการศพก. เครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

๒.๔ จัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสรุปองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง

๒.๕ สังเคราะห์และจัดหมวดหมู่ข้อมูล ออกเป็นหัวข้อ เช่น แรงบันดาลใจ ,นวัตกรรม,ขยายผล, ผลกระทบ

เครื่องมือที่ใช้

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลถอดบทเรียน

เวทีเสวนา

ภาพถ่ายประกอบและแผนที่

การบันทึกเสียงประกอบการสังเคราะห์

๓. ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา/อุปสรรค

๑. เกษตรกรต้นแบบมีภารกิจหลายอย่างทำให้การจัดเก็บข้อมูลต้องมีการวางแผน

๒. ข้อมูลที่ได้มีหลากหลาย ทำให้ใช้เวลาในการสังเคราะห์ข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

๑. ต้องมีการวางแผนทำนัดหมายกับเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก

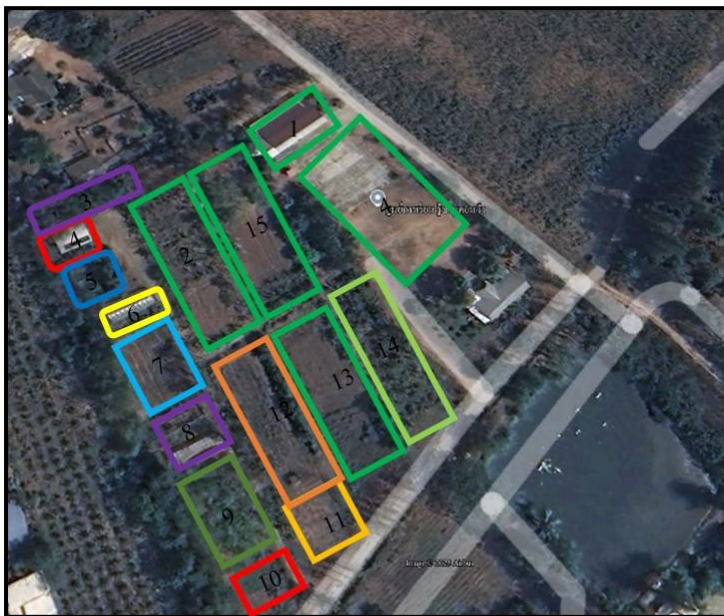
แผนที่แสดงศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และศูนย์เครือข่ายอำเภอสีแก้ว จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อศูนย์เรียนรู้ / เครือข่าย	เบอร์โทรศัพท์	กิจกรรม
นายศิริ ราชวงศ์ ศพท.เครือข่าย หมู่ 4 ตำบลกฤษณา	097-1731896	การแปรรูปผลิตภัณฑ์
นายสมอาจ เขียวศิริกุล ศพท.เครือข่าย หมู่ 13 ตำบลคลองเมือง	081-9660607	การปลูกอ้อยคุณภาพดี
นางประจักษ์ ช่างขันทิพย์ ศพท.เครือข่าย หมู่ 14 ตำบลหนองหญ้าขาว	090-3686579	การผลิตพืชผสมผสานปลอดภัย
นายชัยฤทธิ์ เหมหา ศพท.เครือข่าย หมู่ 12 ตำบลหนองน้ำใส	087-0898608	การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์
นางสาววัลย์ เอียงพังเทียม ศพท.เครือข่าย หมู่ 7 ต.คลองไผ่	086-3547020	การเพาะเห็ดและการแปรรูป
นายวิบูลย์ จุตจันทร์ ประธานศูนย์ ศพท.อำเภอสีแก้ว	082-1450611	เกษตรผสมผสาน
นายจิตตวา เบตรสูงเนิน ศพท.เครือข่าย หมู่ 4 ตำบลวังใหญ่	081-2640856	การผลิตพืชผสมผสานปลอดภัย
นายสุชาติภรณ์ ขุนจันทร์ ศพท.เครือข่าย หมู่ 9 ตำบลหนองบัวน้อย	084-2895726	การผลิตข้าวอินทรีย์
นายจ้าง พันธุ ศพท.หมู่ 5 ตำบลบ้านหัน	084-7355283	การผลิตข้าวไร่เบอรี่
นายธานี โฉมศรีเมือง ศพท.เครือข่าย หมู่ 11 ต.พญาน้อย	0862452570	การผลิตข้าวอินทรีย์
น.ส.เยาว์ รอดกระโทก ศพท.เครือข่าย หมู่ 10 ตำบลลิ้นวัว	081-0721181	การผลิตพืชผสมผสานปลอดภัย
นายสวัสดิ์ จันทร์กลาง ศพท.เครือข่าย หมู่ 5 ตำบลมิตรภาพ	087-2587488	การผลิตข้าวเหนียวป่า

ปฏิทินการปฏิบัติงานดูแลรักษาสวนลำไย

ศูนย์วิจัยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ภาพผังแปลงภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

๑. ศาสนาเรียนรู้
๒. แปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
๓. โรงเรือนผลิตปุ๋ย
๔. โรงเลี้ยงไก่
๕. บ่อเลี้ยงปลา
๖. โรงเรือนปลูกเมล่อน
๗. แปลงปลูกพืชผักสวนครัว
๘. โรงเรือนปลูกผัก
๙. แปลงปลูกผักสวนครัว
๑๐. แปลงปลูกตะไคร้
๑๑. แปลงนาข้าวไรซ์เบอร์รี่
๑๒. แปลงปลูกมันสำปะหลังระบบน้ำหยด
๑๓. แปลงปลูกถั่วลิสง
๑๔. แปลงปลูกกล้วย
๑๕. แปลงปลูกไม้กิมซุง